

Til Klima- og miljødepartementet
Fra NHO Byggenæringen

Vår dato: 20.12.2024
Vår referanse: Guro Hauge

Innspill til statsbudsjettet 2026

Norge har et betydelig potensial for å kutte utslipp og bruke energiressursene mer effektivt. Byggenæringen er viktig for å realisere begge potensialene. I en krevende markedssituasjon for byggenæringen, vil tiltak for å redusere energibruk i bygg både skape aktivitet og bidra til ønsket samfunnsutvikling.

Statsbudsjettet for 2026 må legge til rette for at det skapes jobber og kuttes utslipp – også i byggenæringen. Dagens krevende markedssituasjon i byggenæringen må ikke føre til at knapp tid til omstilling kastes bort, men heller møtes med tiltak som stimulerer til både økt aktivitet, lavere klimafotavtrykk og energibruk.

Byggenæringen ønsker at det stilles sterkere krav til klimaløsninger og energieffektivitet i bygg, og å stimulere etterspørsel etter nye løsninger bidrar til at omstillingsmålet nås. Det er også viktig at SB26 legger til rette for oppfølging og implementering av tiltakene som springer ut av klimapartnerskapet i løpet av 2025.

NHO Byggenæringen vil løfte frem fire satsinger for departementet:

1. Et løft for energieffektivisering

NHO Byggenæringen mener det er helt nødvendig for kraftsituasjonen at regjeringen nå aktivt bidrar til å utløse det store potensialet som ligger i energieffektivisering av bygg innen 2030.

Behovet for å frigjøre mer kraft er svært godt kjent. For oss fremstår det merkelig at de mest effektive og minst konfliktfylte energitiltakene fortsatt lar vente på seg. Vi håper 2026-budsjettet blir det budsjettet som virkelig tar energieffektiviseringen av Norge et langt skritt videre.

Energikommisjonens anslo et potensial for energieffektivisering på 15-20 TWh innen 2030. Dette er et potensial som i stor grad kan utløses i bygningsmassen, men det skjer ikke av seg selv. For å utløse dette potensialet trengs nye støtteordninger som har til formål å utløse at kjente teknologier og løsninger tas i bruk. Enovas nye mandat (som i skrivende stund ikke er kjent) må sikre dette.

Til nå har satsingene på energieffektivisering vært preget av at ulike støtteordninger har kommet og gått. I 2025 falt energitilskuddsordningen for bedrifter bort (1,1 mrd kr). Disse midlene burde vært kanalisert til etablerte energieffektiviseringsordninger, f.eks. i Enova. Etter Stortingets budsjettenighet for 2025 er den samlede potten til energieffektiviseringstiltak fortsatt om lag 30 prosent lavere enn i 2024. Dette må rettes opp i 2026-budsjettet. NTNU, SINTEF, Skanska og EBA har lagt frem en rapport som viser at det er behov for 4-5 mrd. kroner i støtte i året for å utløse 13 TWh i 2030. Det er energieffektivisering og lokal energiproduksjon som raskest kan bidra til å frigjøre kraft til det grønne

skiftet, og bidra til å forhindre et kraftunderskudd. NHO Byggenæringen mener det er viktig at regjeringen sikrer at det samlede nivået på energieffektivisering står i stil med behovet.

NHO byggenæringen mener innretningen på støtteordningen til yrkesbygg og borettslag var god og at den kan videreføres til husholdningene. Da vil det gis støtte for hver kWh man sparer fremfor å definere hvilke tekniske løsninger det skal gis støtte til, og kjente effektive løsninger vil kunne tas i bruk.

Vi ber departementet vurdere om flere av virkemidlene for energieffektivisering bør legges til Husbanken. For å nå energisparemålene må effektive og kjente løsninger rulles ut bredt i eksisterende bygninger, og Husbanken besitter god kompetanse om boligbygg. Husbanken har også bevist at de lykkes godt med virkemidler som har en bred målgruppe. De jobber spesifikt med boligspørsmål, og har spisskompetanse på å utbetale lån og tilskudd til befolkningen. Pengene som har gått til energieffektivisering i kommunale boliger har blitt satt i aktivitet raskt. Vi er kjent med at Husbanken kan ta på seg denne ordningen, ved å ansette 2- 3 ansatte. Vi mener dette ikke vil øke administrasjonskostnadene, da utgiftene hos Enova vil bli redusert. I sum mener vi det er verdt å undersøke om dette bidrar til nødvendig temposkifte for energieffektivisering.

2. Uttesting av nye virkemidler for å få fart på energieffektivisering

Dagens virkemidler for energieffektivisering har ikke gitt de resultatene vi trenger for å nå målet om 10 TWh redusert strømforbruk i hele bygningsmassen i 2030. NHO Byggenæringen viser til EDs handlingsplan for energieffektivisering (2023), og mener planen ikke har tilstrekkelig virkemidler for å nå målene. Det er følgelig behov for å utvikle nye virkemidler, og vi ber derfor ED legge til rette for å teste ut to forslag:

Energispareforpliktelser

Vi ber departementet teste en pilot på energispareforpliktelser inspirert av tidligere dansk ordning, hvor nettselskapene fikk ansvar for å nå visse energisparemål i sin kundegruppe. Danmark sparte i en tiårsperiode om lag 30 TWh. NHO Byggenæringen ber ED ta initiativ til en pilot for å teste ut dette virkemiddelet, der man kan prøve ut dette i samarbeid med et nettselskap i en to-årsperiode. Gjennom prosjektet vil man få viktig erfaring som kan brukes til å vurdere om dette kan være en effektiv måte og gjennomføre energieffektivisering senere.

Håndverkerstøtte

Håndverkere er viktige rådgivere for boligeiere som skal gjennomføre rehabilitering. De treffer boligeiere på beslutningstidspunkt hvor det er aktuelt å gjennomføre energieffektivisering. Det er derfor viktig at håndverkeren både kan gi gode råd til boligeiere om hva som er gode energiltak i deres bolig, og kan gjennomføre tiltakene på en god måte. I dag er det en stor utfordring at disse bedriftene ikke ser en merverdi i å selge inn disse løsningene. Vi trenger å etablere en bedre salgskanal for energieffektivisering, slik at det på sikt blir mindre behov for statlig støtte.

NHO Byggenæringen ber departementet teste ut om støtte til håndverker som selger inn og gjennomfører energieffektiviseringstiltak i boliger er mer effektivt for å nå samfunnets mål enn dagens virkemidler. Norges 50 000 håndverksbedrifter kan være bedre ambassadører for energieffektiviseringstiltak enn statlige informasjonskampanjer. Vi ber regjeringen sette av 20 millioner kroner til en slik pilot.

3. Skape et hjemmemarked for klimaløsninger

Etterspørsel etter klimaløsninger er svært viktig for at Norge skal lykkes i omstillingen til et nullutslippssamfunn. Siden mye av produksjonen av byggevarer produseres til hjemmemarkedet, er rammevilkårene i det norske markedet avgjørende. Offentlige bestillere spiller også en rolle for å bidra til innovasjon. EU ligger langt fremme i å etterspørre løsninger som reduserer utslipp og energibruk. Ved å holde tritt med både egne og EUs ambisjoner, kan norsk næringsliv øke sin verdiskaping, kapre nye markedsandeler – og kutte utslipp og energibruk fra bygg og infrastruktur.

Vi vil peke på to viktige virkemidler for å skape dette markedet:

- Det må settes konkrete krav til klimagassutslipp for bygg i byggt teknisk forskrift som inkluderer hele bygningens livsløp, f.eks. basert på CO₂ per m² bygg, med en tilhørende forutsigbar plan for innstramning av kravet frem mot 2030 og 2050 i tråd med omstillingsmålene. Danmark og Sverige bygger allerede etter slike krav, mens DiBK og KDD er i gang med en utredning. Næringen ber om fortgang i dette arbeidet, og at KLD vektlegger betydningen av en nedtrappingsplan av utslippsnivåene. Det vil gi forutsigbarhet for næringen.
- Det offentlige bestilte i 2023 for ca. 160 mrd. kr. fra bygg og anlegg – om lag 25 % av alle offentlige anskaffelser. Bestillinger fra det offentlige utgjør 40 % av den samlede omsetningen i byggenæringen. Strategisk bruk av offentlige investeringer kan være en avgjørende omstillingskraft for byggenæringen og være med på å understøtte norsk industriutvikling.

I tillegg til (eller i stedet for) de fastsatte tildelingskriteriene (vektning av klima 30 %), må vi stille standardiserte minimumskrav til bygg og anleggsprosjekter. Det bør følges utarbeides sektorspesifikke krav i tråd med klimaomstillingsmålet. Kravet bør utformes som et ytelseskrav, f.eks. kg CO₂ per m².

4. Bedre klima- og miljødata om byggenæringens klimagassutslipp

Gjennom klimapartnerskapet mellom partene i byggenæringen og regjeringen har det blitt tydelig for alle parter at det er stort behov for bedre klima- og miljødata om byggenæringens klimagassutslipp. For at det skal kunne utarbeides konkrete tiltak for utslippskutt fra byggenæringen, må usikkerheter om bl.a. fordeling av utslipp fra nybygg og ROT, og bygg versus anlegg og utslipp fra importerte byggevarer utbedres.

Det vil være en stor fordel i det videre klimaarbeidet i byggenæringen at myndighetene etablerte en egen utslippsstatistikk for vår næring som omfattet hele verdikjeden, som oppdateres årlig. På den måten kan vi jobbe bedre og mer treffsikkert fremover. Vi foreslår at det settes av utviklingsmidler til å opprette og utvikle en nasjonal statistikk for klimagassutslipp i byggenæringen. Dette bør være et samarbeid mellom flere fagetater som SSB, DiBK, Miljødirektoratet og NVE.

Vi ber om at det settes av 5 millioner til å utvikle bedre måleverktøy for klimafotavtrykk for bygg- og anleggssektoren.

Med vennlig hilsen
Guro Hauge
Direktør for samfunnspolitikk og bærekraft
NHO Byggenæringen